

Konzument

Test

Periodikum Sdružení českých spotřebitelů, z. ú.

Vychází 2× ročně

Číslo 31 / prosinec 2022

European
Climate Initiative
EUKI

Vydání tohoto čísla a související průzkum byly podpořeny prostřednictvím EUKI – European Climate Initiative

JSOU UDRŽITELNÉ FINANCE CESTOU K POSÍLENÍ POSTAVENÍ I DROBNÝCH INVESTORŮ?

Udržitelné finance, jak by se mohlo mnohým lidem zdát, nejsou jen předmětem odborných seminářů a tématem pro teoretické diskuse, ale v podstatě se již staly nedílnou součástí našeho finančního světa, a to z řady důvodů také velmi atraktivní. A i proto jejich objem každým rokem podstatně stoupá. V globálním měřítku samozřejmě doplňují úvahy o udržitelné spotřebě, i dalším osudu naší planety, ale to podstatné, co je s nimi spojeno, je to, že mohou podstatně změnit i naše chápání drobného investora a také jeho postavení ve společnosti

Mgr. Viktor Vodička, ředitel Sdružení českých spotřebitelů, z.ú.

CO JSOU UDRŽITELNÉ FINANCE?

Prívlastek „udržitelnosti“ přitom získaly tak, že vedle tradičních kritérií pro sledování a posuzování finančních a investičních operací (jako je návratnost vložených finančních prostředků a s ní spojený možný zisk nebo ztráta, jako je tolerance vůči riziku anebo investiční horizont) zavedly také další významná kritéria, která označujeme nejčastěji zkratkou ESG převzatou z anglického originálu – „E“ pro Environmental, „S“ pro Social a „G“ pro Governance.

Můžeme tedy říci, že udržitelné finance (na rozdíl od těch tradičních) jsou takové finanční a investiční operace, které vedle běžných cílů investorů v sobě zahrnují nebo alespoň odkazují na proces, v rámci kterého jsou při rozhodování o nich zvažovány i faktory spojené s dopady právě na životní prostředí, sociální témata a styl řízení konkrétních společností (tj. dopady na ESG), a tedy cíle nefinanční.

PROČ JSOU PRO DROBNÉ INVESTORY TAK DŮLEŽITÉ?

Všichni investoři, a tedy nejen ti institucionální, ale i drobní (což jsou v podstatě všichni spotřebitelé, kteří si při správě svých finančních prostředků vytvořili alespoň určitou minimální rezervu) si tak při výběru do jakého produktu nebo firmy budou investovat, mohou začít klást otázky, které byly dříve v tomto ohledu prakticky nemožné.

Jako příklad takových otázek, resp. nefinančních cílů spojených s investicemi, tak mohou nyní sloužit např. i tyto otázky:

Je aktivita firmy spojená s odlesňováním nebo znečišťováním ovzdušší?

Poskytuje firma svým zaměstnancům bezpečné a zdravé pracovní podmínky?

Jaké kroky činí firma v boji s korupcí?

To, co tedy začalo původně jako dobrovolný závazek (tzn. evaluovat i takovéto nefinanční cíle) při správě cizího majetku ve vybraných investičních společnostech, se za posledních 15 let stalo (poprvé byl pojem ESG použit ve zprávě OSN v roce 2006) postupem času věcí veřejnou, od roku 2018 dokonce i standardem pro většinu finančních institucí a nově by se pak měla povinnost reportovat, resp. podávat zprávy o udržitelnosti (viz blíže návrh CSRD projednávaný pod číslem 2021/0104(COD) na půdě EU) vztahovat také na velké nefinanční společnosti a následně i na většinu malých a středních podniků.

A byť okolo nastavení standardů pro výkazy nefinančních společností v oblasti ESG panuje ještě celá řada nejasností, je potřeba si uvědomit, že nejde jen o „nějaký doplněk“ společenské odpovědnosti firem, ale o popřátku trhu, která např. ve Velké Británii již na popud větších penzijních fondů vedla k tomu, že lze při hodnocení firem zohledňovat i např. úroveň managementu či dodržování lidských práv anebo i správu celého dodavatelského řetězce.

Což jinými slovy znamená, že jednotlivé firmy lze již dnes porovnávat, jak si v oblasti ESG vedou. A zatímco dobré ESG skóre znamená, že firma podniká kroky pro snižování environmentálních, sociálních a správních rizik, což postupně zvyšuje atraktivitu a výkonnost investice, tak špatné ESG skóre znamená, že firma je vystavena intenzivnějšímu riziku, a proto se v dlouhodobé nebo i střednědobé perspektivě může snižovat její konkurenceschopnost.

A to je pro jakéhokoli investora podstatný moment. Navíc tím, že ESG na rozdíl od vyprodukovaného objemu určité komodity, zavedení nové technologie či dosažení minimální návratnosti investice v nějakém časovém horizontu (jako kritérií pro rozhodování) zahrnuje otázky, které ve své podstatě zajímají téměř každého, je zřejmé, že o oblast ESG a jeho hodnocení projevují zájem nejen velcí a institucionální investoři, ale v čím dál tím větší míře právě také investoři drobní, a tedy spotřebitelé.

Málokdo totiž zná někoho, komu by bylo lhostejné, že daná společnost nerespektuje práva např. svých zaměstnanců, že se podílí na korupci nebo že se výrazně podílí na znečištění svého okolí. A právě tím, že se jedná o obecné otázky, resp. informace, které napomáhají a které mají ještě více usnadnit investorům se rozhodnout, do jakých společností své peníze investovat, tak se role drobných investorů (i pro prosazení kupř. výše zmíněného reportingu nefinančních společností) už teď díky tomu podstatně posiluje.

Zjednodušeně tedy můžeme i říci, že pokud budou firmy zprávy o své udržitelnosti podávat, bude je možné podle nějakého ESG skóre hodnotit a investoři se pak budou mít podle čeho rozhodovat. Pokud ale firmy takové zprávy o své činnosti podávat nebudou, bude možnost je hodnotit podle ESG skóre velmi omezená a investoři se (i včetně těch drobných, pokud jde o naplnění jejich nefinančních cílů) nebudou mít při svém rozhodování prakticky čeho držet anebo z čeho vycházet.

MAJÍ INVESTOŘI NA INFORMACE O UDRŽITELNOSTI NÁROK?

Investoři (pomineme-li právě probíhající diskusi o reportingu nefinančních společnos-

ti) zatím nárok na informace o udržitelnosti konkrétních podniků nemají, ale podniky, které nebudou o ESG informovat (a i zejména menší podniky dnes mohou data o své udržitelnosti reportovat zcela dobrovolně), se mohou brzy ocitnout pod tlakem finančních (a to jak úvěrových, tak i pojišťovacích) institucí, aby jim taková data poskytly. A nesmíme zapomenout ani na tlak politický, resp. na vliv veřejného mínění, které bude minimálně v rámci EU vyžadovat, aby tyto informace byly uveřejňovány a poskytovány pravidelně právě i drobným investorům.

A aby bylo jednání všech investorů, kteří chtějí dosáhnout změn ve svém okolí, ještě účinnější, existuje již dnes několik strategií, které mohou uplatňovat a které mohou způsobit, že podniky, které nebudou o své „udržitelnosti“ informovat, budou čelit i potenciálně možnému odlivu investic a že tyto investice budou směřovat převážně například do tzv. „čisté zelených“ produktů.

Mezi uvedené strategie přitom patří např. tyto:

Vyloučení = je možné najít finanční produkty, které ze svého investičního záběru vyloučí firmy zabývající se určitými kontroverzními aktivitami. V praxi to znamená, že investiční svět, ze kterého může portfolio manažer vybírat investice, bude omezen na společnosti, které nejsou zapojeny do vybraných kontroverzních aktivit.

Tematické investice = je možné investovat do finančních produktů, které specificky vybírají společnosti z odvětví, které poskytují řešení konkrétních ekologických nebo sociálních problémů. V praxi to znamená, že investiční svět, ze kterého může portfolio manažer vybírat investice, bude omezen pouze na společnosti zabývající se vybraným tématem.

Nejlepší ve své třídě = je možné investovat do finančních produktů, které specificky vybírají společnosti, které jsou nejlepší ve svém průmyslovém odvětví, pokud jde o otázky environmentální, sociální i otázky řízení těchto společností. V praxi to znamená, že investiční svět, ze kterého může portfolio manažer vybírat investice, bude omezen na společnosti s vysokým hodnocením ESG.

Investice s dopadem = je možné najít investiční fondy, které vybírají své investice na základě pravděpodobného dopadu, jaký by měly mít na životní prostředí nebo společnost. V praxi to znamená, že investiční svět, ze kterého může portfolio manažer vybírat investice, bude omezen na společnosti jen s vysokým potenciálem dopadu.

Zapojení = je možné najít investiční fondy, které prostřednictvím neustálého dialogu a uplatňováním svých hlasovacích práv na valných hromadách akcionářů se společnostmi aktivně spolupracují, aby změnilly své obchodní praktiky a model. V praxi to znamená, že investiční svět portfolia se nemění, ale jeho správce se dostane do aktivního dialogu se zainvestovanými společnostmi.

Sdílení zisku = je možné najít finanční produkty, které věnují část výnosů investora například nevládním organizacím, charitativním organizacím anebo sociálním podnikům sloužícím konkrétním společenským účelům. V praxi to znamená, že investiční svět portfolia se nemění, ale část výnosů je věnována na jiné účely.

Mezi tzv. zelené produkty, které mají v zásadě stejné finanční charakteristiky (očekávaná návratnost, riziko a likvidita), ale které jsou „nezávislémi“ odborníky považovány za mající pozitivnější dopad na udržitelnost, a především na životní prostředí, pak patří např. tyto:

Účet pro zelené spoření. Vklady na zeleném spořicímu účtu banka používá k poskytování zelených úvěrů domácnostem a firmám, což jsou úvěry, které financují projekty s jasným ekologickým přínosem (jako jsou např. úvěry na nákup energeticky účinných zařízení nebo na rozvoj malých projektů obnovitelné energie).

Fond zelených dluhopisů jako alternativa ke klasickému dluhopisovému fondu. V obou případech fondy nakupují dluhopisy vydané velkými evropskými společnostmi ze všech sektorů. Jediný rozdíl je v tom, že fond zelených dluhopisů se specializuje na nákup „zelených dluhopisů“, které specificky financují ekologické projekty, které jsou ověřeny externími auditory jako jsou zejména investice do energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů energie.

Nízkouhlíkový akciový fond jako alternativa ke klasickému akciovému fondu. V obou případech fondy nakupují akcie velkých evropských společností ze všech sektorů. Jediný rozdíl je v tom, že nízkouhlíkový akciový fond vybírá společnosti, které jsou v souladu s cílem udržet nárůst globální teploty pod 2 °C. V praxi fond vybírá společnosti, které mají nejnižší uhlíkovou intenzitu ve svých odvětvích, a klade zvláštní důraz na společnosti poskytující nízkouhlíková řešení, a to zejména v oblasti obnovitelné energie a energetické účinnosti.

Nízkouhlíkový akciový fond jako alternativa ke klasickému akciovému fondu. V obou případech fondy nakupují akcie velkých evropských společností ze všech sektorů. Jediný rozdíl je v tom, že nízkouhlíkový akciový fond vybírá společnosti, které jsou v souladu s cílem udržet nárůst globální teploty pod 2 °C. V praxi fond vybírá společnosti, které mají nejnižší uhlíkovou intenzitu ve svých odvětvích, a klade zvláštní důraz na společnosti poskytující nízkouhlíková řešení, a to zejména v oblasti obnovitelné energie a energetické účinnosti.

Je přitom potřeba možná také znovu připomenout, že se v žádném případě nejedná (snad s výjimkou darování části výnosů v rámci strategie sdílení zisku) o nějakou bezbřehou či přílišnou filantropii. V podstatě jde o regulérní rozhodnutí, nebo lépe řečeno o rozhodování investora, jen s tím rozdílem, že těmto investorům jde (a i v ČR je jich takových pravděpodobně celá řada) především o pozitivní dopad, který na udržitelnost jejich často celoživotní úspory nebo disponibilní finanční prostředky mohou mít.

O to zajímavější bylo, se českých spotřebitelů zeptat, jak oblast udržitelných financí vnímají a jaké preference v oblasti ESG i nefinančních cílů obecně mají oni sami.

A průzkum, který jsme na toto téma provedli na jaře letošního roku ve spolupráci s agenturou Kantar a za laskavé podpory EUKI – European Climate Initiative a 2Dii (<https://2degrees-investing.org/>), je v řadě ohledů natolik zajímavý, že jsme se rozhodli vás s některými z jeho výsledků.

Tohoto průzkumu se přitom v ČR zúčastnilo celkem 1.000 respondentů, jejichž domácnost spoří měsíčně alespoň 500 Kč, a průměrný věk jednoho respondenta přesáhl 47 let.

JAK UDRŽITELNÉ FINANCE VNÍMAJÍ DROBNÍ INVESTOŘI V ČR?

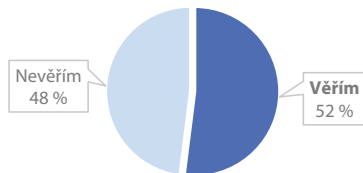
Spotřebitelé jako možní drobní investoři u nás projevují zájem jak o oblast investic, spoření či burzy, tak i o oblast a nástroje udržitelného financování. A zatímco zájem o oblast investic, spoření a burzy projevují nejčastěji muži ve věku 55+ (a to dokonce i více než 65 % z nich), zájem o udržitelná finanční řešení mají prakticky všechny věkové skupiny, a to i bez rozdílu pohlaví.

Nejčastějším důvodem pro tvorbu úspor (jako základního finančního cíle) je pak u nás mezi spotřebiteli potřeba vytvořit si preventivní polštář, který lze použít např. v případě nějakých neočekávaných pro-

blémů, a také potřeba si spořit na důchod, což není asi velmi překvapivé. Velká část spotřebitelů ale také uvedla, že jsou pro ně důležité i nefinanční cíle, a do značné míry se s nimi i silně ztotožňují.

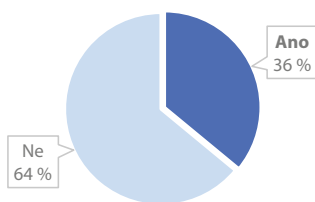
Na otázku, zda věří, že finanční investice jsou obecně účinné pro změnu světa, odpovědělo kladně 58 % lidí, na otázku, zda věří, že finanční investice jsou vhodným způsobem k vyjádření vlastních hodnot, odpovědělo kladně 57 % lidí, a na otázku, zda věří, že i jejich vlastní finanční investice mohou (bez ohledu na jejich výši) přinést změnu, odpovědělo kladně 52 % lidí.

Věřím, že moje vlastní investice, a to bez ohledu na jejich skutečnou výši, mohou přinést změnu

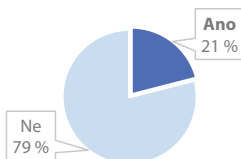

Ačkoli (bez ohledu na sledované finanční cíle, jako je potřeba právě vytvořit si polštář na neočekávané události či úspory na stáří anebo potřeba postavit si dům či zrekonstruovat byt apod.) nejvíce lidí u nás dává jednoznačně prioritu tomu, aby jejich úspory dosáhly maximálního možného výnosu při míře rizika, kterou akceptují (celkem 42 %), velká část z nich si přeje ale také sladit své úspory se svými osobními hodnotami (celkem 36 %) a významná část z nich je pak připravena použít své úspory i k jednoznačně pozitivnímu dopadu na společnost nebo životní prostředí (celkem 21 %).

Přeji si sladit své úspory se svými osobními hodnotami

Jsem připraven/a použít své úspory, pokud by měly jednoznačně pozitivní vliv na společnost nebo životní prostředí

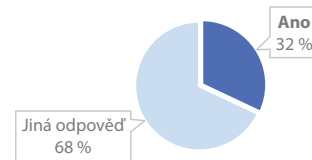
Není to většina, ale rozhodně to není také nevýznamný počet, a pokud bychom měli podle odpovědí sestavit TOP 5 z celkem 30 témat, do kterých by lidé u nás své úspory směřovaly a které s udržitelností (i na globální úrovni) bezprostředně souvisí, pak by tento žebříček vypadal následovně:

TOP témata udržitelnosti, které by si lidé v ČR přáli, aby se bezprostředně promítly do alokace jejich úspor

1. Čistá voda
2. Zdraví a bezpečnost
3. Vzdělání
4. Přírodní zdroje a
5. Obnovitelná energie a energetická účinnost

To, že zavádění faktorů udržitelnosti do investiční strategie obecně vede i ke zlepšování finanční návratnosti investic, si u nás myslí 32 % lidí, opak jen 19 % a 17 % lidí si myslí, že zavádění faktorů udržitelnosti do investiční strategie nemá žádný významný dopad na výnosy. 31 % spotřebitelů pak na tuto otázku nemá vyhraněný názor.

Zavádění faktorů udržitelnosti do investiční strategie vede podle mne i ke zlepšování finanční návratnosti investic

Jestliže by vaše cíle udržitelnosti byly zcela splněny, byli byste ochotni se vzdát části svého výnosu, pokud by to umožnilo udržitelným společnostem růst a dosahovat tak i pozitivnějšího dopadu

A lidé u nás by byli ochotni se vzdát dokonce i části svého výnosu, pokud by to skutečně pomohlo udržitelným společnostem růst a dosahovat tak pozitivnějšího dopadu na společnost anebo životní prostředí. Z hlediska finančních nástrojů například účet pro zelené spoření považuje 63 % spotřebitelů za zajímavou nebo za velmi zajímavou alternativu k běžnému spoření. A zájem o investice i do malých společností v odvětví obnovitelné energie nebo energetické účinnosti např. prostřednictvím platformy crowdfundingu projevilo také 48 % respondentů.

Z hlediska možných strategií by pak spotřebitelé u nás nejvíce preferovali strategii Vyloučení, Tematické investice a Nejlepší ve své třídě. V jednotlivých oblastech ESG se vyjadřovali i pro nejpádňější důvody pro takovéto vyloučení či témata, která by si z jejich pohledu zasloužila nejvíce konkrétních řešení ekologických nebo sociálních problémů či jakou by preferovali dát jednotlivým složkám ESG váhu i při screeningu finančních produktů. V tomto ohledu by si 31 % spotřebitelů přálo, aby toto hodnocení probíhalo převážně na základě environmentálních kritérií (tj. na základě např. emisí uhlíku, spotřeby vody atd.), 20 % respondentů by chtělo, aby screening probíhal převážně na základě sociálních kritérií (tj. na základě např. pracovního práva, rovnosti pohlaví, rozmanitosti společnosti atd.), 12 % dotazovaných by upřednostňovalo, aby screening probíhal převážně na základě otázek řízení společností (tj. na základě např. odměňování vedoucích pracovníků, protikorupční politiky, dodržování daňových předpisů atd.) a 37 % spotřebitelů je pak pro vyvážený mix environmentálních a sociálních kritérií i otázek řízení společností.

ZÁVĚREM

To ale není v tuto chvíli až tak podstatné. To podstatné je v tuto chvíli to, že nelze přesně říci, zda udržitelné finance a obecný příklon k hodnocení ESG postavení a význam drobných investorů pro společnost skutečně posílí nebo ne. Z výsledků provedeného průzkumu ale vyplývá, že i u nás existuje mezi spotřebiteli ne nevýznamný zájem o informování o ESG a ESG reporting.

Nejspíše bychom proto vedle CSR jako společenské odpovědnosti firem měli více pozornosti věnovat i zkratce CSR jako Corporate Sustainability Reporting a učinit z ní i jednu z důležitých součástí politiky kvality a přístupu ke spotřebitelům, a to v dohledné době prakticky ve většině velkých firem. A mluvíme-li v rámci politiky společenské odpovědnosti firem zvláště o nějaké odpovědnosti, pak bychom měli v dohledné době začít hovořit o udržitelnosti a ESG zřejmě až v první řadě.

... barevný svět v tisku

- knihy • prospekty
- katalogy • brožury
- plakáty • kalendáře
- výroční zprávy
- korespondenční materiály • úřední tiskoviny • noviny • časopisy
- další polygrafické výrobky

Ve spolupráci s Magistrátem vydáváme každý týden informační zpravodaj města Hradec Králové Radnice, do kterého zajišťujeme příjem inzerce.

GARAMON

vydavatelství a tiskárna

GARAMON s.r.o.
Wonkova 432
500 02 Hradec Králové

tel./fax: 495 217 101
e-mail: garamon@garamon.cz
www.garamon.cz

Radnice - příjem inzerce
tel.: 495 499 086
mobil: 603 234 459
e-mail: radnice@garamon.cz

Český institut pro akreditaci, o.p.s.

„Accredo – dávám důvěru“

NÁRODNÍ AKREDITAČNÍ ORGÁN Olšanská 54/3, 130 00 Praha 3, tel.: +420 272 096 222, fax: +420 272 096 221, mail@cai.cz, www.cai.cz

ČIA akredituje:

- ▶ zkušební laboratoře
- ▶ kalibrační laboratoře
- ▶ zdravotnické laboratoře
- ▶ certifikační orgány provádějící certifikaci produktů
- ▶ certifikační orgány provádějící certifikaci systémů managementu
- ▶ certifikační orgány provádějící certifikaci osob
- ▶ ověřovatele výkazů emisí skleníkových plynů
- ▶ inspekční orgány
- ▶ poskytovatele zkoušení způsobilosti
- ▶ výrobce referenčních materiálů
- ▶ environmentální ověřovatele programu EMAS

ČIA je členem mezinárodních organizací a signatářem multilaterálních dohod:

Evropská organizace pro spolupráci v oblasti akreditace (EA)

Mezinárodní spolupráce v oblasti akreditace laboratoří (ILAC)

Mezinárodní akreditační fórum (IAF)

Fórum akreditačních a licenčních orgánů (FALB)

O NÁS

Sdružení Českých Spotřebitelů, z. ú., (SČS) si klade za cíl hájit oprávněné zájmy a práva spotřebitelů na vnitřním trhu EU a ČR, přičemž zdůrazňuje preventivní stránku ochrany zájmů spotřebitelů: „Jen poučený spotřebitel se dokáže účinně hájit.“ SČS přispívá ke kultivaci podnikatelského a konkurenčního prostředí a působí v řadě oblastí včetně standardizace, podpory kvality a bezpečnosti průmyslového zboží a potravin i služeb, a to včetně služeb finančních.

SDRUŽENÍ ČESKÝCH
SPOTŘEBITELŮ, Z. Ú.
CZECH CONSUMER
ASSOCIATION
www.konzument.cz

Pod Altánem 99/103, 100 00 Praha 10 Strašnice;
tel: +420 261 263 574, e-mail: scs@konzument.cz
www.konzument.cz

Konzument Test, periodikum 2× ročně, registrace MK E 22985 © SČS, číslo vydání 31, prosinec 2022. Vydává Sdružení českých spotřebitelů, z. ú., Pod Altánem 99/103, 100 00 Praha 10 – Strašnice, IČ 00409871. Text pro toto vydání zpracoval © Mgr. Viktor Vodička. Grafická úprava a sazba Bohdan Bezvoda. Vydáno elektronicky.

ISSN 1801-528X